

**Παρέμβαση από: Αντώνη Αντανασιώτη, μέλος ΔΣ Δικηγορικού Συλλόγου Αθήνας
στην ενότητα «Δικηγορία και προκλήσεις της σύγχρονης εποχής»**

Οι γενικότερες εξελίξεις στην οικονομία, οι αντιδραστικές μεταρρυθμίσεις στο δίκαιο και τη Δικαιοσύνη, που βιώνουμε τα τελευταία χρόνια, επιδρούν και σε τελευταία ανάλυση προσδιορίζουν τις αλλαγές και στα νομικά επαγγέλματα, ιδιαίτερα τη δικηγορία που μας αφορά άμεσα. Η επίδραση αυτή, επηρεάζει την κοινωνική διαστρωμάτωση στο χώρο μας, τη διαδικασία συγκέντρωσης της ύλης των νομικών υπηρεσιών, τις συνθήκες άσκησης του επαγγέλματός μας, το βιοτικό μας επίπεδο, αλλά και τη διαμόρφωση της συνείδησής μας, ως εφαρμοστές του δικαίου της κυρίαρχης τάξης.

Στο χώρο της δικηγορίας, που αποτελεί και την πιο πολυπληθή και αντιπροσωπευτική κατηγορία του χώρου των νομικών υπηρεσιών, εντείνεται η ταξική διαφοροποίηση. Φυσικά, ποτέ το δικηγορικό σώμα δεν ήταν ενιαίο, πολύ περισσότερο όμως, αυτό ισχύει σήμερα. Γιατί, ας αναρωτηθούμε, συνδέουν άραγε κοινά συμφέροντα, για παράδειγμα, τον ιδιοκτήτη μιας μεγάλης δικηγορικής εταιρείας, με τον λεγόμενο «συνεργάτη», τον υπάλληλο δηλαδή συνάδελφό μας ή με το μικρό αυτοαπασχολούμενο, τη μεγάλη δηλαδή πλειοψηφία από εμάς; Είναι νομίζω προφανές, πως όχι.

Με τα μέτρα για τη λεγόμενη απελευθέρωση του δικηγορικού επαγγέλματος (την κατάργηση της ελάχιστης αμοιβής και της τοπικής αρμοδιότητας, τη δυνατότητα διαφήμισης κλπ.), που ψηφίστηκαν τα προηγούμενα χρόνια και ενσωματώθηκαν στον τελευταίο Κώδικα Δικηγόρων, είναι σαφές ότι προωθείται η συγκέντρωση της ύλης των νομικών υπηρεσιών, μέσω κυρίως της κατοχύρωσης του κερδοφόρου μοντέλου της μεγάλης δικηγορικής εταιρείας. Αυτή θα μπορεί να έχει στην πράξη -και πολύ πιθανά και τυπικά με μια νέα δέσμη μέτρων "απελευθέρωσης" στο μέλλον- κεφαλαιουχικό χαρακτήρα και να παρέχει είτε μόνο νομικές υπηρεσίες, είτε ένα ευρύτερο πακέτο νομικο-οικονομικών υπηρεσιών, να είναι δηλαδή πολυεπαγγελματική. Σε αυτήν θα απασχολούνται όχι μόνο δικηγόροι, αλλά και λογιστές, φοροτεχνικοί, δικαστικοί επιμελητές κλπ. Με αυτόν τον τρόπο, θα εξασφαλίζονται, πιο γρήγορες και αποτελεσματικές νομικές υπηρεσίες, όχι βέβαια για τους εργαζόμενους και τα λαϊκά στρώματα, αλλά για τους επιχειρηματικούς ομίλους. Ήδη, το γνωρίζουμε, λειτουργούν στην πράξη, ιδιαίτερα στην Αθήνα, αρκετές δικηγορικές εταιρείες, ως εισπρακτικές τραπεζών κλπ., με τις γνωστές άθλιες πρακτικές που εφαρμόζουν.

Η διαδικασία αυτή, σε συνδυασμό με την αύξηση της δυσκολίας πρόσβασης του λαού στη Δικαιοσύνη, τη φοροληστεία κλπ., θα οδηγήσει, σε μαζικότερη υπαλληλοποίηση με χειρότερους όρους δικηγόρων αλλά και νομικών, χωρίς τη δικηγορική ιδιότητα. Παράλληλα, θα συμβάλει στον εξοβελισμό από το επάγγελμα, με πιο γρήγορους ρυθμούς, μεγαλύτερου αριθμού αυτοαπασχολούμενων δικηγόρων. Βεβαίως, δεν αποκλείεται, η πορεία αυτή να μην είναι ευθύγραμμη και ένα μικρό μέρος από αυτούς να μπορέσει να λειτουργήσει "δορυφορικά" σε μεγάλες δικηγορικές εταιρείες ή να

απασχοληθεί, έστω προσωρινά, σε κάποια νέα πεδία δικηγορικής δραστηριότητας, που δεν είναι ιδιαίτερα κερδοφόρα π.χ. του υπεύθυνου για την εφαρμογή του Κανονισμού της Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων. Αυτό όμως, δεν αναιρεί, κατά τη γνώμη μου, την παραπάνω γενική τάση.

Επιπλέον, προωθούνται ρυθμίσεις για το λεγόμενο "αποπληθωρισμό" του επαγγέλματος, στο πλαίσιο και της γενικότερης αντιδραστικής κατεύθυνσης για αποσύνδεση πτυχίου-επαγγέλματος ή όπως αναφέρεται στην εισήγηση, για τη διάκριση ακαδημαϊκής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, όπως επιτάσσει η Συμφωνία της Μπολόνια, με πιο αυστηρές εξετάσεις για την απόκτηση της άδειας επαγγέλματος, εισαγωγή υποχρεωτικών σεμιναρίων κλπ. δημιουργώντας μια πολυπληθή κατηγορία πτυχιούχων νομικής, που δε θα έχουν τη δικηγορική ιδιότητα. Παράλληλα, πολλοί νέοι, ωθούνται στα λεγόμενα paralegal επαγγέλματα (δηλαδή πτυχιούχοι, που θα λαμβάνουν κάποια νομική κατάρτιση και ύστερα από σχετική πιστοποίηση θα απασχολούνται ως υπάλληλοι δικηγορικών εταιρειών ή νομικών τμημάτων τραπεζών, επιχειρήσεων κλπ.). Στη Μ. Βρετανία, για παράδειγμα, είναι αρκετά διαδεδομένα τέτοια επαγγέλματα, στα οποία έχουν ενταχθεί και αρκετοί Έλληνες νέοι συνάδελφοί μας που έχουν αναγκαστεί να μεταναστεύσουν στη χώρα και παρέχουν τέτοιες παρα-νομικές υπηρεσίες.

Οι ασκούμενοι δικηγόροι, γίνονται αντικείμενο ακόμη μεγαλύτερης εκμετάλλευσης. Μετατρέπονται όλο και περισσότερο, σε φτηνό και ανακυκλούμενο υπαλληλικό προσωπικό, σε όφελος των μεγάλων δικηγορικών εταιρειών και μεγαλογραφείων, αλλά και για την κάλυψη κενών στον κρατικό μηχανισμό και άλλους δημόσιους φορείς.

Επιδεινώνονται ιδιαίτερα επίσης, οι μισθολογικοί και εργασιακοί όροι της απασχόλησης των λεγόμενων «συνεργατών», στην πραγματικότητα υπαλλήλων συναδέλφων, με πενιχρούς μισθούς και εξαντλητικά ωράρια, χωρίς συγκροτημένα δικαιώματα.

Το πρόβλημα είναι ότι στις κατευθύνσεις αυτές κινούνται και φιλοδοξούν να πρωτοστατήσουν μάλιστα με συγκεκριμένα μέτρα, οι κυρίαρχες δυνάμεις των μεγάλων τουλάχιστον δικηγορικών συλλόγων, με απαράδεκτες προτάσεις, όπως αυτές της εισήγησης, που φτάνουν στο σημείο να προκρίνουν πρόσθετα εμπόδια όχι μόνο στην είσοδο των δικηγόρων στο επάγγελμα, αλλά ακόμη και στην επαγγελματική εξέλιξή τους, με την υποχρεωτική συλλογή πιστωτικών μονάδων για την προαγωγή σε παρ' Εφέταις ή παρ' Αρείω Πάγω, μέσω των Κέντρων Δια βίου Μάθησης.

Θεωρούμε ότι είναι επιτακτική πλέον η ανάγκη για την κατάργηση του αναχρονιστικού θεσμού της άσκησης και την ένταξή της σε ένα σύγχρονο αναβαθμισμένο πρόγραμμα σπουδών και το πτυχίο, να είναι η μόνη προϋπόθεση για την άσκηση του επαγγέλματος, για την κατοχύρωση επιτέλους συγκροτημένων δικαιωμάτων των λεγόμενων «συνεργατών» μισθωτών συναδέλφων, για τη λήψη μέτρων ανακούφισης των αυτοαπασχολούμενων συναδέλφων με τα χαμηλότερα εισοδήματα, με την απόκρουση της

φοροληστείας και της προσβολής των δικαιωμάτων μας, ιδιαίτερα από τον αντιασφαλιστικό νόμο Κατρούγκαλου.

Το ερώτημα είναι, θα υποκύψουμε στην κυρίαρχη πολιτική που εξυπηρετεί τα συμφέροντα των επιχειρηματικών ομίλων και των μεγάλων δικηγορικών εταιρειών στο χώρο μας, πλήττοντας τα δικαιώματα του λαού και της μεγάλης πλειοψηφίας από εμάς ή θα αγωνιστούμε μαζί με τους εργαζόμενους για μια άλλη πολιτική με βάση τις σύγχρονες ανάγκες μας; Εμείς τασσόμαστε αποφασιστικά με τη δεύτερη επιλογή. Και αυτή είναι η πραγματική πρόκληση στην οποία πιστεύω καλούμαστε να ανταποκριθούμε σήμερα.

Αντώνης Αντανασιώτης,
μέλος ΔΣ Δικηγορικού Συλλόγου Αθήνας,
εκπρόσωπος της «Αγωνιστικής Συσπείρωσης Δικηγόρων»